

Aan:
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. K. Ollongren, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Betreft: Consultatie over vervangingsregeling voor volksvertegenwoordigers en dagelijks bestuurders

Den Haag, 2 december 2021

Geachte minister,

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden heeft uw consultatieverzoek van 15 oktober jongstleden ontvangen onder kenmerk 2021-0000541672 en dankt u voor het serieus en voortvarend oppakken van de modernisering van de vervangingsregeling¹.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is ervan overtuigd dat de vervangingsregeling nodig gemoderniseerd moet worden en heeft ervaren dat dit onder raadsleden ook zeer wordt gewenst. Wij vinden het dan ook erg fijn om deel te zijn van uw consultatieronde en waarderen de hieraan voorafgaande toezeggingen die u in uw brief van 8 juni jongstleden aan ons hebt gedaan.²

U vraagt ons om in te gaan op:

1. versoepeling van de vaste verlofduur voor volksvertegenwoordigers en de uitvoerbaarheid van een gewenste aanpassing;
2. uitbreiding van de verlofvormen voor volksvertegenwoordigers;
3. overeenkomstige aanpassing van de verlofduur of verlofvormen voor dagelijks bestuurders.

Wij zullen allereerst kort in gaan op de modernisering van de verouderde regeling, vervolgens bovengenoemde punten één voor één langslopen en daarna een drietal extra overwegingen meegeven.

Algemene overwegingen

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden benadrukt graag dat het initiatief voor de modernisering van de verlofregeling is genomen door de gemeenteraden van Utrecht, Groningen en Breda.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is ervan overtuigd dat de vervangingsregeling nodig aan modernisering toe is. Zoals u weet komt de huidige regeling uit een voorstel uit 2001 voort en alleen daarom al kan de huidige regeling zeker niet meer modern genoemd worden. Daarbij komt dat de verantwoordelijkheden van het raadslid sindsdien alleen maar zijn uitgebreid en er

¹ [2021-10-15 Brief Min BZK inz. Consultatie over vervangingsregeling voor volksvertegenwoordigers en dagelijkse bestuurders.pdf](#)

² [Reactie Ned. Ver voor Raadsleden - Consultatie preventieve beveiligingsmaatregelen.pdf](#)

meer van raadsleden wordt verwacht. Dat betekent dat wij extra ons best moeten doen om het raadslidmaatschap aantrekkelijk te houden en dat betekent ook dat wij extra rekening moeten houden met de individuele situaties van mensen. Een moderne vervangingsregeling zou ons daar beter toe in staat stellen.

Niet alleen vanuit het raadslidmaatschap bekeken, maar ook vanuit de samenleving bekeken is modernisering hard nodig. Er is namelijk veel veranderd in 20 jaar tijd. Zo is bijvoorbeeld het homohuwelijk ook in 2001 gelegaliseerd, waardoor adoptie een grotere rol kon gaan spelen in de samenleving. Een andere maatschappelijke verandering is dat de taakverdeling van de beide partners in een relatie steeds meer gelijk is geworden. Als samenleving vinden we het niet meer vanzelfsprekend dat alleen de vrouw thuis bij het kind kan blijven, maar we vinden gezamenlijk dat die optie er ook voor de man moet zijn. Regelingen zoals de vervangingsregeling, die duidelijk onderscheid maken tussen man en vrouw houden echter de traditionele rolverdeling onnodig in stand.

Aanpassing verlofduur

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat de verlofduur van maximaal drie keer 16 weken te rigide is en flexibeler gemaakt zou moeten worden. Wij denken dat hier zelfs kosten en arbeid bespaard mee kan worden.

De winst zit volgens de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden voornamelijk in de versoepeling van de verlenging van de verlofperiode. Momenteel is het zo geregeld dat als 16 weken niet voldoende is, dat je dan meteen aan 32 weken vastzit. Als de verlenging niet meteen 16 weken zou zijn, maar als die telkens met blokjes van 4 weken (of bij keuze van betrokkenen een veelvoud daarvan) verlengd zou kunnen worden, dan zou dat voor veel mensen de problemen weg halen. Bovendien zou bij de verlenging geen tussenkomen van de arts noodzakelijk moeten zijn. Wat ons betreft is een overleg tussen het raadslid, vervangende raadslid en griffier voldoende voor de verlenging.

Wij neigen naar de instandhouding van de eerste periode van 16 weken verlof. We denken dat er bij een kortere periode te veel griffiers- en raadscapaciteit nodig is voor de voorbereiding en installatie van het vervangende raadslid. In zo'n situatie lijkt het ons beter dat het raadslid de zetel vasthoudt en de raadsvergaderingen tijdelijk niet bijwoont. Wij schrijven met opzet neigen naar instandhouding van een eerste periode van 16 weken, omdat wij merken uit de reacties dat ook hier flexibiliteit gewenst wordt. Wij geven u daarom in overweging ook de mogelijkheid van verlof voor 8 of 12 weken mogelijk te maken. Daar waar veel gemeenten beschikken over actieve burgerleden is vervanging vlot te organiseren.

Uitbreiding verlofvormen

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat het toevoegen van meer verlofvormen bijdraagt aan een aantrekkelijker en toegankelijker gemeenteraadslidmaatschap. Wij stellen namelijk voorop dat iedereen toegang moet hebben tot het raadslidmaatschap en dat de gemeenteraad een goede afspiegeling van de bevolking zou moeten zijn. Momenteel zien wij echter dat mantelzorgers, ouders (niet zijnde de biologische moeder), pleegouders, adoptieouders, militairen, studenten en transgenders het raadslidmaatschap door de ouderwetse verlofregeling onnodig onaantrekkelijk vinden. Wij vinden daarom dat deze belemmering weggehaald zou moeten worden.

In uw antwoorden op de vragen van het lid Sneller op 7 juli 2021 geeft u aan dat u bang bent voor het ontstaan van een duiventil.³ Dit argument werd ook aangehaald door de mensen die niet voor de uitbreiding van de verlofmogelijkheden zijn. Maar ook door deze mensen werd vaak een aantal vormen van verlof wel ondersteund.

In dezelfde antwoorden geeft u ook aan dat de kosten aanmerkelijk zullen toenemen als er meerdere verlofvormen zullen zijn. Omdat er dan immers twee raadsleden tegelijkertijd betaald moeten worden. Veel mensen vinden het niet vanzelfsprekend dat elke vorm van verlof ook betaald verlof moet zijn. Verder vragen wij u om het woord 'aanmerkelijk' toe te lichten. Zelfs als wij hele ruime berekeningen aanhouden komen wij niet boven de 1 % extra kosten uit.

Aanpassingen dagelijks bestuurders

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het gehele stelsel van lokaal bestuurders zeer belangrijk is. Wij zien daarom geen reden om de regelingen voor raadsleden en dagelijks bestuurders uit elkaar te laten lopen. Hier geven wij wel een kleine disclaimer mee dat waar wij de realiteit van de raadsleden zeer goed kennen, wij minder goed op de hoogte zijn van die van de wethouders.

Andere overwegingen

Zoals gezegd willen wij nog een aantal algemene overwegingen toevoegen in het kader van deze consultatie. Wij merken daarbij op dat wij als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden bijna honderd reacties van raadsleden en gemeenteraden hebben ontvangen die in een variëteit van vormen pleiten voor een modernisering van de verlofregeling, c.q. de vervangingsregeling.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat de voorwaarde dat het vervangende raadslid op de kieslijst moet hebben gestaan geschrapt dient te worden. Niet voor iedereen is verlof een optie. Er moet namelijk ook iemand zijn die op dezelfde lijst heeft gestaan en de zetel wil overnemen. De realiteit leert dat dat geen vanzelfsprekendheid is, zeker bij kleinere partijen. Voor afsplitsingen is de situatie nog schrijnender. Een verlofaanvraag leidt daar per definitie tot het tijdelijk beëindigen van de partij. Daarom zouden wij graag zien dat de vervanger (van het raadslid dat met verlof gaat) aangewezen kan worden uit bij voorkeur de kring van (geregistreerde) commissieleden⁴. Op die manier wordt er bovendien een mogelijke inwerkperiode bespaard.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat het duidelijk moet zijn welke artsen een verklaring voor ziekte mogen afgeven. Het lijkt erg lastig te zijn om voor ziekteverlof een verklaring van de arts te krijgen. Het is lang niet altijd duidelijk welke arts dat moet doen en hoe een arts dat moet beoordelen. Die verwarring ontstaat door kieswet artikel X11 lid 2. U kunt raadsleden helpen door hier meer

³ [2021-07-07 beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-raadsleden-pleiten-voor-modernisering-verlofregeling \(1\).pdf](#)

⁴ We vragen op dit punt aandacht voor het gegeven dat niet in elke gemeente elke fractie over burgerleden beschikt. Het gaat er ook op dit punt dus om zoveel mogelijk een gelijk speelveld voor alle fracties te creëren daar waar het gaat om de mogelijkheden van vervanging te kunnen benutten.

duidelijkheid te verschaffen. En, zoals eerder vermeld, zouden we graag zien dat de verklaring van de arts bij verlenging van het verlof achterwege kan blijven.

Het is tegenwoordig ook heel goed te doen gebleken om raadsvergaderingen digitaal te beleggen. Dat verschaft ook opties voor de verlofregeling. Voor mensen die op militaire uitzending of sabbatical zijn zou een hybride vergaderoptie kunnen leiden tot het voorkomen van verlof aanvragen. Wij denken dat dit zeker een optie zou moeten zijn.

Afsluitend

Iedereen juicht toe dat u aan de modernisering van de vervangingsregeling werkt. Resumerend zijn wij van mening dat:

- de vervangingsregeling na 20 jaar aan modernisering toe is;
- de verlofduur te rigide is en flexibeler moet;
- het toevoegen van meer verlofvormen bijdraagt aan een aantrekkelijker en toegankelijker gemeenteraadslidmaatschap;
- de voorwaarde dat het vervangende raadslid op de kieslijst moet hebben gestaan dient te worden geschrapt;
- het duidelijk moet zijn welke artsen een verklaring voor ziekte mogen afgeven.

Uiteraard zijn wij bereid om het gesprek over bovenstaande te voeren

Met vriendelijke groet,

Bahreddine Belhaj,

Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Raadsleden